Felsefenin Alt Disiplinleri, Bilim-Din-Sanatla İlişkisi ile Bireysel ve Toplumsal İşlevleri

FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme · Düşünce deneyleri ve gerçek yaşam vakaları üzerinden refleksif ve Sokratik yöntemle felsefi sorular yapılandırabilme · Felsefenin alt disiplinlerini ve bilim, din, sanat ile olan benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırabilme · Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini felsefe öğrenmek ile felsefe yapmak ayrımı temelinde değerlendirebilme

HATIRLAYALIM

- Felsefe; ontoloji (varlık), epistemoloji (bilgi), etik (ahlak), estetik (sanat) ve siyaset gibi temel alt disiplinlerden oluşur.
- Felsefe bilime yöntem ve kavramsal netlik sağlar; sanatla sezgisel-estetik, dinle ise varlığı ve anlamı sorgulama zemininde ilişki kurar.
- Felsefe bireye eleştirel düşünme ve ön yargılardan arınma becerisi kazandırırken topluma hoşgörü ve demokrasi kültürü aşılar.

1 EŞLEŞTİRME

Felsefenin alt disiplinlerini inceledikleri temel problemlerle eşleştiriniz.

Ontoloji	Epistemoloji	Etik	Estetik
Varlık felsefesi	Bilgi felsefesi	Ahlak felsefesi	Sanat felsefesi

☐ 1. Ontoloji
☐ 2. Epistemoloji
☐ 3. Etik
☐ 4. Estetik

a) Doğru bilginin kaynağı, sınırları ve ölçütleri
b) İyi ve kötünün niteliği, ahlaki eylemin amacı ve özgürlük
c) Güzelliğin anlamı, sanatın doğası ve estetik beğeni
d) Varlığın mahiyeti, kökeni ve var olup olmadığı sorunu

2 TABLOYU TAMAMLA

Aşağıdaki tabloda felsefenin bilim, din ve sanatla mukayesesini tamamlayınız.

Alan	Temel Yaklaşımı	Yöntemi	Nihai Amacı
Felsefe	Eleştirel ve refleksif akıl	Kavramsal çözümleme	
Bilim		Gözlem ve deney	Doğa yasalarını açıklama
Din	İnanç ve ilahi vahiy		Ahlaki ve manevi kurtuluş
Sanat	Sezgisel ve yaratıcı duyuş	Estetik biçimlendirme	

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Sokrates'in karşısındakinde bulunan bilgileri ustaca sorularla açığa çıkarma yöntemine ne ad verilir?

1. İroni (Alay)	2. Maiotik (Doğurtma)
Sahte bilgiyi çürütme Hiçbir şey bilmediğini fark ettirme	Zihindeki doğru kavramı sorularla açığa çıkarma

(A) Maiotik (doğurtma)
(B) Dogmatik kabulleniş
(C) Pozitivist deney
(D) Gündelik sezgi

4 KISA CEVAP

Düşüncenin kendi üzerine dönerek kendini sorgulamasına felsefede ne ad verilir?

REFLEKSİF DÜŞÜNME
Zihnin kendi ürettiği bilgi ve yargıları yeniden eleştirel süzgeçten geçirmesi

_____

_____

5 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Toplumsal yaşamda farklı düşüncelere saygı duyulması ve demokratik uzlaşının gelişmesi felsefenin hangi işlevine örnektir?

Bireysel İşlev	Toplumsal İşlev
• Ön yargılardan arınma • Bağımsız akıl yürütme • Hayata anlam katma	• Farklı fikirlere hoşgörü • Demokrasi ve hukuk bilinci • Toplumsal uzlaşı kültürü

(A) Metafizik İşlevine
(B) Toplumsal İşlevine
(C) Teknolojik İşlevine
(D) Ekonomik İşlevine

6 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Felsefi bilginin ve düşünüşün nitelikleriyle ilgili ifadeleri değerlendiriniz.

Felsefe	Bilim	Din	Sanat
Eleştirel akıl	Deney & Olgu	İnanç & Vahiy	Sezgi & Estetik

	D	Y
Felsefe bitmiş ve mutlak doğrular sunan deneysel bir bilim dalıdır.	☐	☐
Felsefe bireylere olaylara farklı açılardan bakabilme yetisi kazandırır.	☐	☐
Etik disiplini yalnızca pozitif hukuk yasalarının biçimini inceler.	☐	☐
Felsefi sorular evren, insan ve değerler hakkında köklü sorulardır.	☐	☐

7 KISA CEVAP

Felsefe öğrenmek ile felsefe yapmak (felsefî tavır takınmak) arasındaki temel fark nedir?

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından hareketle felsefe kavramlarını yazınız. Numaralı kutulardan 'ETİK' kelimesini bulunuz.

ANAHTAR KAVRAM ŞİFRE ŞERİDİ: E - T - İ - K

1	2	3	4
E	T	İ	K

Bilgi felsefesine felsefe literatüründe verilen ad ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Varlık felsefesinde 'kendi başına var olan' temel töz ☐☐☐

Sokrates'in sorgulama sürecindeki alay/şaşırtma evresi ☐☐☐☐☐

Toplumsal ve ahlaki yaşamı düzenleyen genel ilke ☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Felsefenin bireye kazandırdığı en önemli düşünsel beceriyi kısaca belirtiniz.

10 SIRALAMA

Sokratik sorgulama yönteminin aşamalarını mantıksal olarak sıralayınız.

1. Tanım	2. İroni	3. Aporia	4. Doğurtma
İlk kabulleniş	Çelişkiyi görme	Tıkanma anı	Öz kavram

- ☐ Kişinin aslında kesin bilgiye sahip olmadığını fark etmesini sağlama
- ☐ Yönlendirici sorularla zihinde saklı olan doğru kavramı doğurtma (maiotik)
- ☐ Muhatabın doğru bildiğini varsaydığı tanımı ortaya koyması
- ☐ Usta sorularla muhatabın tanımındaki çelişkileri açığa çıkarma (ironi)

11 EŞLEŞTİRME

Felsefi soruları doğrudan ilgili oldukları alt disiplinlerle eşleştiriniz.

Varlık	Bilgi	Ahlak	Sanat
Ne vardır?	Ne bilebilirim?	Ne yapmalıyım?	Güzel nedir?

☐ 1. Evrende amaçlı bir düzen var mıdır?	**a)** Epistemoloji (Bilgi felsefesi)
☐ 2. Bilgimizin kaynağı akıl mıdır, deney midir?	**b)** Etik (Ahlak felsefesi)
☐ 3. Evrensel bir ahlak yasası mümkün müdür?	**c)** Ontoloji (Varlık felsefesi)
☐ 4. Ortak estetik yargılar var mıdır?	**d)** Estetik (Sanat felsefesi)

12 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Felsefenin bireysel ve toplumsal etkileriyle ilgili yargıları değerlendiriniz.

	D	Y
Felsefe dogmatik inançları sorgulamadan onaylayan bir düşünce sistemidir.	☐	☐
Bilim olgularla ilgilenirken felsefe olguların ardındaki anlamı da sorgular.	☐	☐
Refleksif düşünce yalnızca dış dünyadaki fiziksel nesnelere odaklanır.	☐	☐
Felsefi düşünüş toplumlarda ön yargıların kırılmasına doğrudan katkı sağlar.	☐	☐

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.